

๗. ปฐมตถาคตอจฺฉริยสุตต

[๑๒๗] ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมพุทฺธสุส ปาตุภาวา จตฺตารโ อจฺฉริยา อพฺภุตฺตมมา^๑ ปาตุภวณฺติ. กตเม จตฺตารโ? ยทา ภิกฺขเว โฬธิสฺสโต ตฺสึตา กายา จวิตฺวา สโต สมนฺปชาโน มาตุ กุจฺฉึ โอกฺกมฺติ. อถ สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสสมณพฺราหฺมณฺิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อปฺปมาโณ อูฟ้าโร โอบาโส ปาตุภวติ อติกกฺกเมว เทวานํ เทวานุภาวํ. ยายี ตา โลกนฺตริกา อฆา อสฺสูตา อนฺธการา อนฺธการตฺมิสา, ยตฺถิเมสฺ^๒ จนฺทิมสุริยานํ เอวํหิทธิกาณํ เอวํหานุภาวานํ อภา นานุโณนฺติ, ตตฺถปิ อปฺปมาโณ อูฟ้าโร โอบาโส ปาตุภวติ อติกกฺกเมว เทวานํ เทวานุภาวํ. ยายี ตตฺถ สตฺตา อูปฺปนา, เตปิ เตโนภาเสน อณฺณมณฺณํ สณฺชานนฺติ “อณฺณเปปี กิร โภ สนฺติ สตฺตา อิจฺฐปฺปนา”ติ. ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมพุทฺธสุส ปาตุภาวา อัยํ ปจฺจิม อจฺฉริโย อพฺภุตฺตมฺโม ปาตุภวติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ยทา โฬธิสฺสโต สโต สมนฺปชาโน มาตุ กุจฺฉิสฺมา นิภฺษมฺติ ๗เปฯ ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมพุทฺธสุส ปาตุภาวา อัยํ ทฺติโย อจฺฉริโย อพฺภุตฺตมฺโม ปาตุภวติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ยทา ตถาคโต อนฺตฺตรํ สมนฺมาสมโฬธี อภิสฺมพฺุชฺชมฺติ ๗เปฯ ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมพุทฺธสุส ปาตุภาวา อัยํ ตฺติโย อจฺฉริโย อพฺภุตฺตมฺโม ปาตุภวติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ยทา ตถาคโต อนฺตฺตรํ ฆมฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ. อถ สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสสมณพฺราหฺมณฺิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อปฺปมาโณ อูฟ้าโร โอบาโส ปาตุภวติ อติกกฺกเมว เทวานํ เทวานุภาวํ. ยายี ตา โลกนฺตริกา อฆา อสฺสูตา อนฺธการา อนฺธการตฺมิสา, ยตฺถิเมสฺ จนฺทิมสุริยานํ เอวํหิทธิกาณํ เอวํหานุภาวานํ อภา นานุโณนฺติ, ตตฺถปิ อปฺปมาโณ อูฟ้าโร โอบาโส ปาตุภวติ อติกกฺกเมว เทวานํ เทวานุภาวํ. ยายี ตตฺถ สตฺตา อูปฺปนา, เตปิ เตโนภาเสน อณฺณมณฺณํ สณฺชานนฺติ “อณฺณเปปี กิร โภ สนฺติ สตฺตา อิจฺฐปฺปนา”ติ. ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมพุทฺธสุส ปาตุภาวา อัยํ จตฺตโร อจฺฉริโย อพฺภุตฺตมฺโม ปาตุภวติ. ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมพุทฺธสุส ปาตุภาวา อิเม จตฺตารโ อจฺฉริยา อพฺภุตฺตมมา ปาตุภวณฺตีติ. สตฺตมํ.

๘. ทฺติยตถาคตอจฺฉริยสุตต

[๑๒๘] ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมพุทฺธสุส ปาตุภาวา จตฺตารโ อจฺฉริยา อพฺภุตฺตมมา ปาตุภวณฺติ. กตเม จตฺตารโ? อาลยารามา ภิกฺขเว ปชา อาลยรตา อาลย สมนฺมุทิตา. สธา ตถาคเตน อนาลเย ฆมฺเม เทสิยมาเน สฺสสุสฺสติ, โสถํ โอบฺหติ, อณฺณวาจิตฺตํ อูภฺจเปติ. ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมนฺมาสมพุทฺธสุส ปาตุภาวา อัยํ ปจฺจิม อจฺฉริโย อพฺภุตฺตมฺโม ปาตุภวติ.

^๑ ฉ. อพฺภุตา ฆมฺมา

^๒ ฉ. ยตฺถิเมสฺ, เอวฺมฺปริปี

มานารามา ภิกขเว ปชา มานรตา มานสมมุติตา. ส่า ตถาคเตน มานวินเย ฌมเม เทสิยมาเน สุตฺตฺสฺสตี, โสตี โอทหตี, อญญาจิตตี อุปฺภุจเปตี. ตถาคตฺสฺส ภิกขเว อรหโต สฺมมา สฺมฺพุทฺตฺสฺส ปาตุภาวา อัยํ พฺตฺติโย อจฺฉริโย อพฺภุตฺตมฺโม ปาตุภาวตี.

อนฺุปฺสมารามา ภิกขเว ปชา อนฺุปฺสมรตา อนฺุปฺสมสมมุติตา. ส่า ตถาคเตน โอปฺสมิเก ฌมเม เทสิยมาเน สุตฺตฺสฺสตี, โสตี โอทหตี, อญญาจิตตี อุปฺภุจเปตี. ตถาคตฺสฺส ภิกขเว อรหโต สฺมมา สฺมฺพุทฺตฺสฺส ปาตุภาวา อัยํ ตฺตฺติโย อจฺฉริโย อพฺภุตฺตมฺโม ปาตุภาวตี.

อวิชฺชาคตา ภิกขเว ปชา อญฺทฺภุตา ปริโยนฺทฺธา. ส่า ตถาคเตน อวิชฺชาวินเย ฌมเม เทสิยมาเน สุตฺตฺสฺสตี, โสตี โอทหตี, อญญาจิตตี อุปฺภุจเปตี. ตถาคตฺสฺส ภิกขเว อรหโต สฺมมา สฺมฺพุทฺตฺสฺส ปาตุภาวา อัยํ จตฺตุเถ อจฺฉริโย อพฺภุตฺตมฺโม ปาตุภาวตี. ตถาคตฺสฺส ภิกขเว อรหโต สฺมมา สฺมฺพุทฺตฺสฺส ปาตุภาวา อิเม จตฺตาโร อจฺฉริยา อพฺภุตฺตมฺมา ปาตุภาวตีตี. อญฺจมี.

๗. ปฐมตถาคตอัศจรรย์สูตร

ว่าด้วยเหตุอัศจรรย์ของพระตถาคต สูตรที่ ๑

[๑๒๗] ภิกษุทั้งหลาย เหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏ ๔ ประการย่อมปรากฏเพราะความปรากฏของ ตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

เหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏ ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. เมื่อพระโพธิสัตว์จุติจากสวรรค์ชั้นดุสิต มีสติสัมปชัญญะ เสด็จลงสู่พระครรภ์ของพระมารดา แสงสว่างโอฬารประมาณไม่ได้ เกินเลยอาณาภาพของเทวดาทั้งหลาย ย่อมปรากฏขึ้นในโลกพร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก และหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ เทวดา และมนุษย์ แม้แต่โลกันตริกนรกซึ่งเปิดตลอด ไม่มีอะไรปิดกั้น มีดมิต มองไม่เห็นอะไร³ ที่แสงสว่างแห่งดวงจันทร์และดวงอาทิตย์อันมีฤทธิ์มาก อย่างนี้ มีอาณาภาพมากอย่างนี้ยังส่องไปไม่ถึง แต่แสงสว่างโอฬารประมาณไม่ได้ ล่วงเลยอาณาภาพของ เทวดาทั้งหลาย ย่อมปรากฏในโลกันตริกนรกนั้น แม้พวกสัตว์ที่เกิดในโลกันตริกนรกนั้นจำกันและกันได้ เพราะแสงสว่างนั้นว่า “ท่านผู้เจริญ ทราบว่า สัตว์แม่เหล่าอื่นที่เกิดในที่นี้มีอยู่” นี่เป็นเหตุอัศจรรย์ไม่เคย ปรากฏประการที่ ๑ ย่อมปรากฏเพราะความปรากฏของตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. เมื่อพระโพธิสัตว์มีสติสัมปชัญญะ ประสูติจากพระครรภ์ของพระมารดา ฯลฯ นี่เป็นเหตุ อัศจรรย์ไม่เคยปรากฏประการที่ ๒ ย่อมปรากฏเพราะความปรากฏของตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๓. เมื่อตถาคตทรงบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ฯลฯ นี่เป็นเหตุ อัศจรรย์ไม่เคยปรากฏ ประการที่ ๓ ย่อมปรากฏเพราะความปรากฏ ของตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๔. เมื่อตถาคตทรงประกาศธรรมจักรอันยอดเยี่ยม แสงสว่างโอฬารประมาณไม่ได้ เกินเลย อาณาภาพของเทวดาทั้งหลายย่อมปรากฏในโลกพร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก และหมู่สัตว์ พร้อมทั้ง สมณพราหมณ์ เทวดา และมนุษย์ แม้แต่โลกันตริกนรก ซึ่งเปิดตลอด ไม่มีอะไรปิดกั้น มีดมิต มองไม่เห็น อะไร ที่แสงสว่าง แห่งดวงจันทร์และดวงอาทิตย์มีฤทธิ์มากอย่างนี้ มีอาณาภาพมาก อย่างนี้ยังส่องไปไม่ถึง

³ มีดมิต มองไม่เห็นอะไร ในที่นี้หมายถึงมีความมืดตื้ออันกระทำความมืดสนิท เพราะห้ามความเกิดขึ้นแห่งจักขุวิญญาณ (อง.จตุกก.อ. (บาลี) ๒/๑๒๗/๓๗๖)

แต่แสงสว่างโพลีพาร์ ประมาณไม่ได้ ล่วงเลยอาณาเขตของเทวดาทั้งหลายย่อมปรากฏในโลกันตริกนรกนั้น แม้พวกสัตว์ที่เกิดในโลกันตริกนรกนั้นจำกันและกันได้เพราะแสงสว่างนั้นว่า “ท่านผู้เจริญ ทราบว่า สัตว์แม่ เหล่าอื่นที่เกิดในที่นี้ มีอยู่” นี่เป็นเหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏประการที่ ๔ ย่อมปรากฏ เพราะความปรากฏ ของตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ภิกษุทั้งหลาย เหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏ ๔ ประการนี้แลย่อมปรากฏเพราะความปรากฏของ ตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ปฐมตถาคตอัศจรรย์สูตรที่ ๗ จบ

๘. ทุตติยตถาคตอัศจรรย์สูตร

ว่าด้วยเหตุอัศจรรย์ของพระตถาคต สูตรที่ ๒

[๑๒๘] ภิกษุทั้งหลาย เหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏ ๔ ประการย่อมปรากฏเพราะความปรากฏของ ตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

เหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏ ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. หมูสัตว์ผู้ยังหมกมุ่นในอาลัย ยินดีในอาลัย^๔ บันเทิงในอาลัย เมื่อตถาคตแสดงธรรมที่ไม่มี อาลัยก็ตั้งใจฟังด้วยดี เจียโสตสดับ ตั้งใจใฝ่รู้ นี่เป็นเหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏประการที่ ๑ ย่อมปรากฏ เพราะความปรากฏของตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๒. หมูสัตว์ผู้ยังหมกมุ่นในความถือตัว ยินดีในความถือตัว บันเทิงในความถือตัว เมื่อตถาคต แสดงธรรมที่กำจัดความถือตัวก็ตั้งใจฟังด้วยดี เจียโสตสดับ ตั้งใจใฝ่รู้ นี่เป็นเหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏ ประการที่ ๒ ย่อมปรากฏเพราะความปรากฏของตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๓. หมูสัตว์ผู้ยังหมกมุ่นในความไม่สงบ ยินดีในความไม่สงบ บันเทิงในความไม่สงบ เมื่อตถาคต แสดงธรรมที่เป็นไปเพื่อความสงบ ก็ตั้งใจฟังด้วยดี เจียโสตสดับ ตั้งใจใฝ่รู้ นี่เป็นเหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏ ประการที่ ๓ ย่อมปรากฏเพราะความปรากฏของตถาคต อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

๔. หมูสัตว์ผู้ยังตกอยู่ในอวิชชาเป็นผู้มีตบอด ถูกอวิชชาหุ้มห่อ เมื่อตถาคตแสดงธรรมที่กำจัด อวิชชา ก็ตั้งใจฟังด้วยดี เจียโสตสดับ ตั้งใจใฝ่รู้ นี่เป็นเหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏประการที่ ๔ ย่อมปรากฏ เพราะความปรากฏของตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ภิกษุทั้งหลาย นี่เป็นเหตุอัศจรรย์ไม่เคยปรากฏ ๔ ประการนี้แลย่อมปรากฏ เพราะความปรากฏ ของตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ทุตติยตถาคตอัศจรรย์สูตรที่ ๘ จบ

^๔ อาลัย หมายถึงกามคุณ ๕ (คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ) หรือหมายถึงวัฏฏะทั้ง ๓ (อง.จตุกก.อ. (บาลี) ๒/๑๒๘/๓๗๗)